

Aanbieding educatief ondersteuningsmateriaal voorbereiding & veiligheid (CIV-RAMP)

Geachte heer/mevrouw,

Met deze brief bieden wij u een educatief ondersteuningsdocument aan dat is ontwikkeld binnen het maatschappelijke initiatief **CIV-RAMP (Civiele Integratie Voorbereiding Rampen & Militaire Participatie)**.

Het document betreft een **leerkrachten-instructie (1 pagina)**, bedoeld om het onderwerp *voorbereiding en veiligheid* op een **rustige, leeftijdsgerichte en pedagogisch verantwoorde wijze** bespreekbaar te maken in het onderwijs. De instructie is expliciet **niet operationeel** van aard en vervangt geen schoolveiligheidsplan, protocol of formele instructies.

Doel en karakter

Het materiaal is ontwikkeld om:

- leerkrachten **taal en houvast** te geven bij vragen van leerlingen;
- onrust en misinformatie te voorkomen door **duidelijke, niet-alarmerende uitleg**;
- aan te sluiten bij bestaande onderwijsdoelen zoals **burgerschap, sociaal-emotioneel leren en weerbaarheid**.

De inhoud is geschikt voor:

- basisonderwijs (groep 5–8),
- onderbouw voortgezet onderwijs,
- speciaal onderwijs (met aanvullende aandachtspunten).

Afbakening en verantwoordelijkheid

Wij benadrukken nadrukkelijk dat:

- de instructie **uitsluitend educatief ondersteunend** is;
- bij een daadwerkelijke noodsituatie **altijd de aanwijzingen van schoolleiding, gemeente en hulpdiensten leidend** zijn;

- scholen en gemeenten volledige regie behouden over hun eigen veiligheidsbeleid en communicatie. **CIV-RAMP**

Aanleiding

In de samenleving leven vragen over veiligheid, voorbereiding en informatievoorziening. CIV-RAMP is opgericht om deze vragen **zorgvuldig, transparant en maatschappelijk verantwoord** te benaderen, met respect voor bestaande bestuurlijke en onderwijsstructuren.

Wij stellen dit materiaal beschikbaar als **vrij te gebruiken hulpmiddel**, zonder verplichtingen of commerciële insteek.

Contact

Indien u vragen heeft, nadere toelichting wenst of het materiaal wilt bespreken in relatie tot lokaal beleid of onderwijscontext, kunt u contact opnemen via:

Stichting De Kamer van Sociale Waarden

Initiatief: CIV-RAMP

E-mail: info@deksvw.nl

Website: www.deksvw.nl

Wij vertrouwen erop u hiermee een zorgvuldig en bruikbaar instrument aan te reiken.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Voorzitter

Stichting De Kamer van Sociale Waarden

Initiatiefnemer CIV-RAMP

Leerkrachten-instructie (BSO)

Onderwerp: Voorbereiding en veiligheid – rustig en kindgericht bespreken in de klas

Doelgroep: Leerkrachten basisonderwijs (groep 5–8) en onderbouw voortgezet onderwijs

Datum: 6 januari 2026

Versie: v1.0

1. Doel van deze instructie

Deze instructie ondersteunt leerkrachten bij het **rustig en verantwoord bespreken van voorbereiding en veiligheid** met leerlingen. Het doel is **bewustwording zonder angst**, passend bij de leeftijd en het leerklimaat.

De inhoud is **educatief** en sluit aan bij burgerschap, sociaal-emotioneel leren en zelfredzaamheid. Het vervangt **geen schoolveiligheidsplan of protocol**.

2. Belangrijke uitgangspunten

Hanteer bij dit onderwerp altijd de volgende uitgangspunten:

1. **Rust en veiligheid staan voorop** – vermijd dreigende of alarmerende taal.
2. **Geen details over geweld of conflict** – focus op wat leerlingen *kunnen doen*.
3. **De school is leidend** – benadruk dat volwassenen en school verantwoordelijk zijn.
4. **Ruimte voor vragen** – maar dwing geen gesprek af.

3. Hoe introduceert u het onderwerp?

Gebruik een neutrale en herkenbare insteek, bijvoorbeeld:

“We gaan vandaag praten over hoe je rustig kunt blijven en weet wat je moet doen als er iets onverwachts gebeurt, zoals stroomuitval of een noodbericht.”

Vermijd woorden als *oorlog*, *dreiging* of *gevaar*. Houd het praktisch en dichtbij.

4. Wat kunt u met leerlingen bespreken?

Afhankelijk van leeftijd en niveau:

- Wat is een **noodbericht** en waarom sturen volwassenen die?
- Waarom is het belangrijk om **rustig te blijven**?
- Wat kun je doen als je **even niemand kunt bereiken**?
- Wie zijn de volwassenen die **helpen en beslissen** (ouders, school, hulpdiensten)?

Benadruk steeds: “*Je hoeft dit niet alleen te doen.*”

4a. Praktische voorbeeldzinnen per leeftijd

Gebruik onderstaande voorbeeldzinnen als **houvast**. Pas woorden aan uw eigen stijl en de groep aan.

Groep 5–6 (± 8–10 jaar)

- “Soms gebeurt er iets onverwachts, en dan helpen volwassenen om alles veilig te houden.”
- “Als er een bericht komt, betekent dat dat grote mensen extra goed opletten.”
- “Jij hoeft niets op te lossen. Het is genoeg als je luistert en rustig blijft.”

Groep 7–8 (± 10–12 jaar)

- “Een noodbericht is bedoeld om mensen snel te informeren, niet om je bang te maken.”
- “Het is normaal dat je vragen hebt. Die mag je altijd stellen.”
- “Bij iets spannends zorgen school en ouders samen voor duidelijke afspraken.”

Onderbouw voortgezet onderwijs (± 12–14 jaar)

- “Vorbereiding betekent weten waar je informatie kunt krijgen en wie de leiding heeft.”
- “Niet alles wat je online ziet klopt. Officiële informatie komt via school of overheid.”
- “Rust bewaren helpt jezelf en anderen om beter te handelen.”

5. Wat doet u bij vragen of spanning?

- **Luister zonder te corrigeren:** erken gevoelens (“Ik hoor dat je dat spannend vindt”).
- **Stel gerust:** leg uit dat dit soort gesprekken juist zijn om rustig te blijven.
- **Verwijs door indien nodig:** bij aanhoudende onrust, betrek ouders of intern begeleider.

Maak geen beloftes die u niet kunt waarmaken en geef geen scenario’s die de school niet ondersteunt.

5a. Signaalzinnen – wanneer stoppen of doorverwijzen

Gebruik onderstaande zinnen wanneer u merkt dat een leerling spanning ervaart of het gesprek te zwaar wordt.

Wanneer stoppen in de klas:

- “Ik zie dat dit onderwerp nu te veel is. We stoppen hier even mee.”

- “Dit gesprek is voor nu klaar. Het is goed dat je dit aangeeft.”
- “We hoeven dit niet verder te bespreken vandaag.”

Wanneer doorverwijzen:

- “Dit is iets wat u beter samen met uw ouders kunt bespreken.”
- “Ik geef dit even door aan de intern begeleider, zodat we samen kunnen kijken wat helpt.”
- “Je hoeft dit niet alleen te dragen; volwassenen helpen hierbij.”

6. Korte oudercommunicatie (voor nieuwsbrief)

In de klas besteden wij op een rustige en leeftijdsgerichte manier aandacht aan voorbereiding en veiligheid. Dit gebeurt zonder angsttaal en sluit aan bij burgerschap en sociaal-emotioneel leren. Heeft u vragen, dan kunt u altijd contact opnemen met de leerkracht of school.

7. Klassikale werkvorm (10 minuten)

Doel: leerlingen laten nadenken over rust, luisteren en vertrouwen op volwassenen.

Stap 1 – Intro (2 minuten)

Leerkracht: “Soms gebeurt er iets onverwachts. Wat helpt dan om rustig te blijven?”

Stap 2 – Klassikaal gesprek (5 minuten)

Laat leerlingen één antwoord geven. Schrijf kernwoorden op het bord (bijv. luisteren, bij elkaar blijven).

Stap 3 – Afronding (3 minuten)

Benadruk: volwassenen zorgen voor veiligheid. Sluit af met een rustige overgang naar de volgende les.

8. Aparte aandachtspunten – speciaal onderwijs

Bij leerlingen in het speciaal onderwijs is extra zorgvuldigheid nodig.

- Gebruik **korte, concrete zinnen**.
- Vermijd abstracte begrippen of toekomstscenario's.
- Werk met **vaste structuur** en voorspelbare afsluiting.
- Check actief of de leerling het begrijpt (“Zal ik het nog een keer rustig uitleggen?”).

Overweeg altijd afstemming met intern begeleider of zorgcoördinator.

9. Afsluiting van de les

Sluit altijd positief af:

- Vat samen wat leerlingen hebben geleerd.
- Benadruk dat **volwassenen zorgen voor veiligheid**.
- Geef ruimte voor een korte nagesprek of andere activiteit.

Een rustige afsluiting voorkomt dat leerlingen met spanning de les verlaten.

10. Afbakening en verantwoordelijkheid

Deze instructie is bedoeld als **educatieve ondersteuning**.

- Volg altijd het **schoolveiligheidsplan** en interne afspraken.
- Bij een echte noodsituatie gelden uitsluitend de **instructies van schoolleiding en hulpdiensten**.

Deze leerkrachten-instructie is opgesteld door CIV-RAMP – Civiele Integratie Voorbereiding Rampen & Militaire Participatie.

Meer informatie:

www.dekvs.nl

civ-ramp.eu

civ-ramp.nl

:Website van de Kamer van Sociale Waarden

:CIV-RAMP international

:CIV-RAMP Nederland